

KALJO KIISA EBATAVALINE ELU

Kaljo Kiisk sai 3. detsembril 80-aastaseks. Tema elus on saanud ebatavaline aeg, sest aastakümneid töödega rakkes olnud ja pikema puhkusega läbi ajanud mees on nüüd vaid mõned korrad koos seotud teleseriaali „Õnne 13” võtetega.

„Ülejäänud aeg kulub praegu lihtsalt kokkusaamistele ja palju on olnud ka mälestuste heietamist,” ütleb ta. „Varem tegin pidevalt tööd ja olin sellega hästi harjunud, mulle meeldis rohkem olla koormatud kui vaba. Aga ega ma ei saa praegugi öelda, et oleksin unustatud, oma vanuse kohta mingisugune koormatus mul veel on. Siin sõbrad teatrist ütlevad, et ole valmis, Kaljo, ühteist anname sulle veel teha, ja teen heameelega, miks mitte. Niisuguseid põgusaid kokkupuuteid oma alaga võib veel tulla.”

Olete varem mitut puhku rääkinud filmist, mida tahaksite teha. Kuidas sellega on?

Mõni aasta tagasi mõtlesin, et teeks veel ühe töö ära, aga jumal tänatud, et mul on kaine pea, milles enam-vähem mingisugune aru sees. Enam ma unistuste täitumist närviliselt ega hüsteeriliselt ei oota.

1993. aastal oleks võinud ju veel alustada, aga 1995 läksin Riigikokku, istusin seal kaheksa aastat. Alles 2003. aastast olen vaba poiss. Ja praegu küll ei ole mõtet midagi alustada. See oli tore mõte, aga väga kalliks oleks läinud. Minu vanuses oleks säärase asjaga peale hakata väga suur rumalus.

Missugusest filmist te siis unistate?

See on omamoodi hüperbool oma armastatud „Hullumeelsusest”, mille tegevus toimuks samuti Alatskivi lossis. Lühidalt oleks lugu järgmine: üle maailma on kuulujutt lahti, et Eesti on niisugune riik, kus saab stressi ravida, ükskõik kui kaugemale arenenud või raske see ka poleks. Ja inimesed tulevad siia üle kogu Euroopa, värava taga on järjekord 25–30 km. Autod kõik välismaa numbritega, räägitakse kõiki Euroopa keeli. No kujutage ette, missugune raha oleks selleks läinud!

Plaanisin pöörase dünaamikaga tegevustikku. Ja lõpuks isegi need, kes on ravil, leiavad, et see on täielik hullumaja, siit peab ära minema. Nad valmistuvad põgenema, aga hommikul tuleb organiseerija ja ütleb, et asi jääb ära. Miks? Sest aed on ära koristatud.

Stsenaarium ei ole valmis, aga ideena käis see kaugemalt läbi kui Eesti. Aga las ta siis olla, vahel hea mõelda selle peale. Käisin suvel jälle Alatskivi lossist läbi, mul on sealt väga head mälestused. Lossi remonditakse ja muuseas, need väravad, mis said tehtud siis, kui filmisin „Hullumeelsust”, on praegugi ees.

Kui võrdlete filme ja filmitegemist praegu ja Nõukogude ajal, näiteks „Hullumeelsuse” filmimise ajal, siis mis on peamised erinevused?

Ei saa võrrelda, sest aeg oli nii palju teistsugune, küllap on praegu seda ras-

Kaljo Kiisk novembris 2005.

Harri Rõspanu foto

ke ette kujutadagi. Mul pandi kaks filmi kinni – „Jäljed“ ja „Hullumeelsus“, neid ei lubatud üleliiduliselt näidata. Eestis siiski näidati. See situatsioon juba ise lõi oma mängureeglid, su mõttelend oli kogu aeg mingisuguste kääridega piiratud. Hakkasid kuhugi minema, ja juba pidid väänama mõtte kusagile mujale.

Kunsti juures peavad hing ja mõistus olema sünkroonsed, minema väga ühte teed, dünaamiliselt. Niisugust asja ei saanud tol ajal olla, aga midagi ei ole teha.

„Hullumeelsusega“ olen käinud Argentinas ja Euroopas ringi ja seda on hästi vastu võetud, ehkki see on juba vana film. Omas ajas oleks ta hoopis teistmoodi mõjunud, sest film on ikkagi seotud ajastu ja selle hingamisega.

Meie aja tegijad olid täitsa vaprad, ma ei saa oma kolleegidele midagi ette heita, näpuga näidata või nukralt ohata. Vastupidi, tollal tehtud filmide hulgas leidub väga toredaid pärleid. Ma ei hakka mingit nimekirja siin tegema, nad on ju kõik mul koolivennad – **Kromanov**, **Kruusement**, me oleme ju GITISE poisid; tulid **Laius**, **Müür**, **Käsper**... jt. Väga hästi saime omavahel läbi ja olime üksteisele moraalseks toeks, ei mõelnud nii, et ah sa kurat, peaks tema nüüd lendama vastu maad...

Minule on eesti filmi teekond tänase päevani täitsa tore ja huvitav. Loomulikult on siin vaieldavaid asju ja probleeme küll, ja see peabki olema. Kuid ei ole vaja silmi maha lüüa selle valdkonna tööde ja tegemiste ees. See on kõige tähtsam!

Aga tänane eesti film?

Kui on aega, vaatan ikka uusi filme, tunnen ju noori kenasti, olen isegi neid Pedagoogikaülikoolis mõnda aega õpetanud, tegin nendega näitlejaetüüde. Tublid ja toredad poisid. **Jaak Kilmi** – **René Reinumäe** noortefilm „**Sigade**

revolutsioon“ ja **René Vilbre** „**Röövli-rahnu Martin**“ – väga kenad dünaamilised tööd, toreda mõttelennuga tehtud.

Film võib Eestis võrdselt seista teiste kunstialade kõrval, loomulikult on võib-olla tippe ühe juures rohkem ja kõrgemaid, teise juures huvitavamaid ja säravamaid, aga nii peabki olema.

Ma usun, et ka eesti filmis tuleb oma suurkuju, maailmakuulsus. Aga siin pole vaja põrandat ette tsementeerida, et ta saaks ilusti käia. Selles ei ole asi. Ta lihtsalt tuleb kusagilt ja hakkab järsku tegema filme, mis köidavad kõiki ja kogu maailma. Niisuguseid asju eriti ette planeerida ei saa.

Kas olete mänginud mõttega, mis kõik oleks võinud olla, kui oleksite sündinud teisel ajal?

Ei ole. Olen ainult kirunud situatsioone, kui mul filmidega halvasti läks. Olen see, kes olen – olen teinud filme, mis on head, ja mis ma olen valesti teinud, seda ma ka ei hülga, vaid seegi on minu tehtud.

Missuguseid oma filme sooviksite esimeses järjekorras tulevaste põlvete jaoks alles hoida?

Tulevasele põlvele võib vahel vaja olla hoopis sellist teost, mida mina ja teised ei märkagi ja katsuvad õlgu kehitades temast mööda minna. Aga saja aasta pärast võib-olla ütlevad, et vaata, mis on tehtud. Tähendab, ebahuvitav töö on niisuguse toreda punktini jõudnud, sääraseid asju võib ajalugu teha.

Mul endal on südamelähedasemad siiski „**Hullumeelsus**“ ja „**Nipernaadi**“. „**Jääminek**“, minu esimene iseseisev film, oli mulle ühtlasi suureks kooliks. Minu n-ö filmiisa **Jossif Heifits**, „**Lenfilm**“ kuulsamaid režissööre, luges stsenaariumi ja nägi esimesena „**Jääminekut**“, tuli Leningradist siia ja vaatas. „**Jääminek**“ on mulle omamoodi armas, sest mis näitlejad seal mängisid kõik:

Kaarel Karm, Hugo Laur, Katrin Välbe, Sirje Arbi jt.

„Metskannikesed“ on mul küllaltki terviklik tempofilm. See on ka välismaalastele meeldinud, üks ütles, et seda peaks ameeriklastele näitama. Isegi „Saja aasta pärast mais“ võiks veel siin nimekirjas olla, sest **Jüri Krjukovi** ees, kes mängis Kingisseppa, võtan mütsi maha. See oleks võinud olla veel palju huvitavam, sest **Mati Unt** kirjutas stsenariumi, ent sealt võeti kümned episoodid välja, lihtsalt ei lubatud.

Üleliiduliselt Jerevani filmifestivalilt tõime filmiga „**Surma hinda küsi surnutelt**“ parima naisnäitleja, operaatori ja parima filmi preemia. Mul on see auhind siinamaani alles, puhas kristall. Sellistest asjadest saan hea enesetunde. Eestlased tegid seal puhta tööd.

Nüüd, kui me projekti raames „Eesti film 100“ püüame vanu filme taastada, peame neid Moskvast ostma, sest algmaterjalid asuvad seal „Gosfilmofondis“. Teile olevat omal ajal negatiive pakutud?

Jah, arhiivi asedirektor helistas mulle umbes 1990-ndate algul ja ütles: „Kaljo Karlovitš, me revideerime siin oma asju ja ruumi on vähe. Kas te tahaksite oma filmide negatiive endale, me võime teile saata?“

Tean, et „Gosfilmofondi“ hoidlad Belõje Stolbõs on väga head. Kui filmiga „Surma hinda küsi surnutelt“ Los Angeleses Hollywoodis käisin, siis seal öeldi ka, et see on maailmatasemel säilitamise koht. Pakkumine tuli ootamatult ja mul poleks olnud negatiive kusa-gil hoida. Mõned filmid on isegi raisku läinud siin, nüüd on muidugi ka meie filmiarhiivis võimalused olemas. Ütlesin siis ei, nüüd tuleb maksta rasket raha, et koopiit saada.

Kuidas teile tundub, kas parem on ideoloogiline tsensuur ja piiratud va-

badus, aga probleemivabalt laekuv filmiraha, või loominguline vabadus ja suurem majanduslik pinge nagu praegu?

Loominguline vabadus kaalub kõik üles, mis siin rääkidagi. Sest kõik, mis ma olen teinud... kogu aeg on midagi kuklas tiksunud, et oot-oot, nii vist ei saa, ei lähe läbi. Kui oled juba korra vastu näppe saanud, siis ei ole midagi teha, üks pisikene mootor kogu aeg töötab.

Kui „Hullumeelsust“ Moskvast ära andsin, siis läbivaatus oli väikeses saalis, kus kinokomitee esimees ja toimetajad vaatavad filmi. See oli puupüsti täis, mõned istusid põrandal, eks sõna oli vist laiali läinud. Kui film lõppes, tõusis aseesimees püsti ja ütles: „Arutamist ei tule, Kaljo Karlovitš, lähme alla.“ Seal all ütles: „Istu, võta kohvi. Tead, tuleb väga palju pahandust.“ Kirjutas mulle aga ikka veel honorari, küll kõige madalama kategooria oma.

Te pidite tegema kompromisse. Kas „Punane viul“ on kompromiss?

Jah, ja sellega läksingi alt, sest see on mu kõige halvem film. Aga ma ei saa ka päris nii öelda, seal on ka ilusaid kohti, kuid tükk ise on banaalselt ideoloogiline, kunstiline väärtus puudub.

Ma ei ole elus olnud arg ei psüühiliselt ega füüsiliselt, olen palju üle elanud, aga esimest korda tundsin siis, kuidas mul oli kogu aeg korrektor peas: oot-oot, pea nüüd, kas nii ikka saab. See oli lihtsalt totrus!

Siis juba kõige punasemad poisid kõhatasid ja vaatasid otsa, umbes nii, et kuule, Kaljo, mis sa nüüd tegid! Niisugused asjad on olnud ja ära on elatud...

Olite pikka aega Kinoliidu eesotsas ja alguses isegi parteituna. Kuidas see sai juhtuda?

Kinoliidu esimees olin kaksiküm-mend viis aastat. Kinoliidu praegune maja ju minu ajal ehitatud. Enne oli siin

Poola saatkond sees. Saime Moskvast raha ja tegime kinomaja. Selles suhtes on mul süda kerge ja hea mäletada oma filmikollektiivi, meie stuudiot ja kinoliitu, sest kõik need aastad, kui mind valiti – olin viis korda kinoliidu eesotsas –, pole mind kusagilt kõrgemalt poolt ega ametlikult siia pandud, vaid hääletatud. Need aastad olid väga head. Kinoliit oli koht, kuhu tuldi ka nukrutsema ja kaebama oma asju, istusime ja rääkisime, see ei olnud ametlik jutt. Rahvast käis siin palju.

Pärast esimest aega tuli moment, kus keskkomiteest helistati „Tallinnfilmi“ direktorile, et Moskvast on tulemas suur skandaal. Et ainsana on N Liidus loomingu- lise liidu esimees parteitu. Ja siis tuli üks minu väga hea tuttav, haruldane mees, kadunud **Peeter Künnapu**, ja päris sõbralikult, et miks sa parteisse pole astunud. Ja mina mõtlesin: surm siin või Siberis! Rääkisin talle siis oma mineviku – Eesti SS-leegion. Narva jõgi, Sinimäed...

Kui lõpetasin, valitses kaks-kolm sekundit vaikust ja ta ütles: „Kaljo, seda juttu ei ole meie vahel olnud. Homme anna avaldus.“ Tema suust ei läinud see kusagile, aga ise ta oli korpuse mees, me olime ju ka rindel vastasleeris.

Läksite mobilisatsiooniga Saksa sõjaväkke nagu tuhanded ja tuhanded teised, kas Saksa või Vene vägedesse. Aga kas see oli ka teie oma tahtmine?

Minek oli enesestmõistetav. Enne seda olin Omakaitstes, mu isa oli kaitseliitlane. Tema läks sakslaste ajal Omakaitse- sse ja mina läksin ka, ta ütles küll, et nii noor, mis sa nüüd, aga eriti ei vaieldud. Meil oli kaks püssi kodus seinapeal. Ja kui tuli mobilisatsioon, ei olnud meil peres mingisugust ohkimist, ütlesin: „Jah, kõike head, mina lähen.“

„Tallinnfilmis“ teadis minu Saksa sõjaväes olemisest veel vaid **Arvo Kruuse- sement**, kes oli noorem ja ka sõjaväete-

nistuses. Ja **Heino Pars**, kellega me olime koos ühel ajal õppelaagris. Ühe aasta poisid ju! Ta sai haavata ja läks kinni veel.

Aga sakslased andsid meile Sinimägedest taandudes Pärnus võimaluse kadumiseks, mida ma ka koos teistega kasutasin.

Kas venelased teie mineviku vastu huvi ei tundnud?

Mul oli keeruline, kui lõpetasin keskkooli, läksin ju Polütehnilisse Instituuti, keemia-mäeteaduskonda, tahtsin mäe- inseneriks saada. Loomulikult, Virumaa poiss, isa töötas põlevkivitehases. Aga õpingute ajal nägin ajalehes kuulutust, et Tallinna Teatrikooli võetakse noor- mehi vastu. Ja sinna ma sain.

Aga siis hakati mind välja kutsuma, et te olete 1925. aastal sündinud ja kuidas sõjaväega oli. Ma ütlesin, et mu isa töötas sõjatehases ja see andis vabastuse. Aga kutsuti veel ja see tegi olemise kõhedaks. Ja kui tuli võimalus Moskvasse õppima minna, siis me Arvo Kruusemendiga ka läksime. Kui tagasi tulim, olin oma poiss, keegi ei küsinud enam midagi.

Kas päriselt ära minna ei tahtnud?

Sel ajal ei saanud enam ja ei tulnud kõne alla ka, sest mul oli väike tütar. Abiellusin 1947. aastal ja tütar sündis 1948. Kui Moskvast olin, siis abikaasa sai isegi Eesti esindusse tööle paariks aastaks. Nii et saime koos olla, meil oli üks imeväike tuba.

Varsti oleme kuuskümmend aastat **Siisiga** koos elanud. Nii kaua? Pole siin saladust absoluutselt mitte midagi. Lihtsalt elame ja kõik, tunneme rõõmu teineteisest ja kakleme... Loomulikult, see käib asja juurde, ega elu ei ole ainult nunnutamine, ikka enda eest seismine ja oma vigade õigustamine teinekord ka. Nüüd on meie lapselaps **Elo** juba suur inimene.

„Nipernaadi“, 1983. Režissöör Kaljo Kiisk. Tõnu Kark (Toomas Nipernaadi).

Mikk Raude foto

Alustasite ju näitlejana, kuidas filmi jõudsite?

Kui Draamateatrisse tulin, tegime kohe esimese lavastuse, **Kulno Süvalepaga „Kevade“**. Mängisime **Orgulasega** vaheldumisi Tootsi ja Tiugut. Saalid olid puupüsti täis ja tütarlapsed ootasid meid pärast etendust tagaukse juures ja küsisid autogramme.

Siis kutsuti mind „Tallinnfilmi“, kuhu tuli üks vene režissöör **Jegorov**, tege- ma siinmail esimest kunstilist filmi „**Jahid merel**“. Öeldi: „Meil režissööre pole, aga ta on umbvenelane ja kedagi on vaja appi tõlkima, me maksame teile 120 rubla kuus.“ Issand, see oli õudne raha! Draamateatrist sain vist 60 rubla. Suvel vaba aeg, mina teen tööd heameelega!

Mul ei sobi rääkida, aga need, kes rändasid mööda liitu, ei olnud režissöörid, need olid lihtsalt mingisugused läbikukkunud sellid, kes tegid siin ja seal ja peamiselt jõid hommikust õhtuni. Jegorov istus põõsa all, õllepudel kõrval, ja ütles: „Sina, Kaljo Karlovitš, vaata ise, saad aru küll.“ Teda ei huvitanud üldse, kuidas teha, peaasi, et on näha.

Järgmisena sain teha „**Juunikuu päevad**“ koos **Nevežiniga**. Aga esimene tõsisem töö oli „**Vallatud kurvid**“. **Dagmar Normet** tõesti kirjutas kena stsenariumi ja Moskvast tuli üks liidu parimaid operaatoreid **Juli Kun**. Jumala õnn, et tuli, sest tema tundis tehnikat väga hästi. Tegime ka panoraamvariandi, N Liidus oli ainult üks panoraamekraan,

Moskvas, ja kolm kuud näidati pano-
raamvarianti ka Pariisis. See oli juba tõsi-
ne töö, see oli huvitav. See pani mulle
filmitöö pisiku sisse, nii et sõitsin „Lenfil-
mi“ Heifitsi juurde, luusisin kuude viisi
võttegruppide lähedal ja laboratooriumi-
des. Algasin ABCst, ma polnud ju kino-
instituuti lõpetanud ja pidin hulga ise-
seisvalt õppima, mis teistel juba teada oli.

Alustasite filmis iseõppijana, aga olete eesti üks viljakamaid kui mitte kõige viljakam filmirežissöör.

Jah, režissöörina olen teinud viis-
teist filmi. Mul on olnud häid õpetajaid
ja nõuandjaid – **Mihhail Romm**, Juli
Kuni kaudu sain temaga tuttavaks.
„Jäämineku“ vaatas ka Romm läbi, an-
dis nõu. Ja Heifits. Nema avasid minu
jaoks selle tee, kuidas režissöör peaks
mõtleva.

Eks iseõppijaid ole teisigi olnud. Mõ-
nikord selline asi teeb töökamaks ja otsi-
vamaks. Mina olin tõesti väga koorma-
tud, aga hiljem olen vaadanud, et polegi
midagi nii väga tühja tehtud. Tänu nii-
sugustele inimestele, kes suunasid, ja
kui ikka süvenesid, siis hakkasid tasa-
pisi õiget teed pidi sammuma.

Kuidas oma Riigikogus veedetud aastatele tagasi vaatate?

Ma ei läinud ise, mul poleks seda vist
pähegi tulnud. Minu juurde tuli Rak-
vere Gümnaasiumi klassiõe vennanai-
ne, **Valve Kirsipuu**, kes naerunäoga üt-
les, et nüüd lähme. Mulle meeldis nende
programm, see oli lihtne ja selge. Ja suu-
repärased inimesed muidugi.

Valimistel esitati mind nii Ida- kui
Lääne-Virumaal. Sain päris kenasti hää-
li, 101 liikme hulgas olin häälte arvult
24. kohal. Teisel korral kandideerisin
Järvamaal ja läksin ka seal läbi.

Ega mul Riigikogus kerge ei olnud.
See õiguseparagrahvide tundmine ja
seaduste lugemine on ikka meeletu töö.
Mul vedas, sest olin ühes toas **Tiit Käbi-**

niga, ühe meie parima juristiga, kes an-
dis nõu ja õpetas mind.

Kolmandat korda kutsuti mind ka,
aga siis ütlesin, et ei tule. Tervise poolest
ma võinuks ju veel istuda, aga mõni
käik elus võib inimese narriks teha.

Aga käin neid nüüd üle kuu Toom-
peal vaatamas ja Reformierakond meel-
dib mulle konkurentsituult siinamaani.

Naljatasite kord populaarse telese- riaali kohta, et ei teagi, on see „õnne“ või õnnetus? Kumb siis?

Päris õnnelik asjakene ikka, üle küm-
ne aasta oleme seda teinud. Mis mind
häirib – teinekord tekitab alaväärsus-
kompleksi see, kui nüüd, 80-aastaselt,
saan aru, et pea ei võta enam nii kerge-
ti. Ma unustan. „**Õnne 13**“ on mulle ka
õnn selles mõttes, et saan mälu treenida.
Tunnen küll ja küll vanu inimesi, kes
tõusevad püsti ja hakkavad minema,
teevad sammu ja küsivad siis: kuhu ma
pidingi minema?

Teil veel nii ei ole?

Juba sinnapoole kisub, kallid lapsed!
Selles ongi kuramuse asi. Mul oli kunagi
ikka tõesti hea pea, kiiresti sain kõik pä-
he. Nüüd on mul neli lauset ja läheb nel-
jas päev! (*Naerab.*) „**Õnne 13**“ annab ikka
professionaalsetele oskustele raken-
dust. See hoiab elukutse juures ja teen
seda päris hea meelega.

Kui tehakse ettepanek teatris midagi
teha, siis selle ma võtaksin vastu, nii-
kaua kui tean, et suudan osa õigustada.
Ega ma ei taha end publiku ees narriks
teha, peab ikka enesekriitikat olema.
Kui täiesti järsku jääda nii, et midagi
pole teha, ma ei kujutaks seda veel ette.

Kas oskate nõu anda nendele noor- tele, kes praegu filmi pürgivad ja kelle silm särab soovist midagi ära teha? Mida nad peaksid teadma?

Nii tark ma ei ole. Karakterid on eri-
nevad, saatused, elu ja tööteed samuti,

tehakse erinevaid järeltusi. Ei ole vastust, mis sobiks kõigile. Ütlen vaid, et ma ise pole ka noorest peast ja üldse elus kellegi õpetusi nii väga kuulanud. Olen endaga niivõrd kimpus olnud, olen enda üle niisugust ootamatut rõõmu tundnud, ja vahel ma ei suuda teistele üldse selgeks teha, miks.

Tunnen palju noori, tulleski patsutasin telemaja juures ühte tervituseks. Ja ega midagi muud olnudki, kui et vaatasin talle otsa ja tema vaatas mulle otsa ja noogutas: aitäh! Polegi rohkem vaja kui üksnes põhimõtteliselt heatahtlikku suhtumist inimesse, kes tööd teeb. Sest kui midagi läheb käest ära, siis tark inimene saab sellest ise väga hästi aru. Mõnikord võib natuke öelda ka, ta teeb ise järeldused. Võib näidata kätte teeotsa, kust otse ja kiiremini saab, – need, kes seda oskavad, on head õpetajad ja neid hinnatakse.

Aga peamine elus on suhtumine kaasinimestesse, kaastöötajatesse, ka naabritesse. Sellest, millise silmaga inimesele otsa vaatad ja kas sa ühe või teise kohtumise ajal üldse midagi ütled, oleneb palju. Tark inimene saab sellest aru, viipab ja kõik ongi korras.

Küsinud ANNIKA KOPPEL

KALJO KIISK (3. XII 1925 Vaivina küla, Voka vald). Lõpetanud 1953 Moskva Lünatšarski-nim Riikliku Teatriinstituudi eesti stuudio, olnud seejärel Tallinna Draamateatri näitleja ja 1955 – 1990 „Tallinnfilmi“ režissöör; 1962 – 1987 Eesti Kinoliidu juhatuse I sekretär, 1980 – 1990 ENSV Ülemnõukogu liige, 1989 – 1991 NSV Liidu rahvasaadik, 1995 – 2003 EV Riigikogu liige. Mänginud 1993. aastast teleseriaalis „Õnne 13“. Pälvis ENSV riikliku preemia 1985. **Filmid:** 1959 „Vallatud kurvid“ (koos Igor Kuniga); 1962 „Jääminek“; 1963 „Jäljed“; 1965 „Me olime kaheksateistkümnenaastased“; 1967 „Keskpäevane praam“;

1968 „Hullumeelsus“; 1971 „Tuuline rand“; 1972 „Maaletulek“; 1974 „Punane viiul“; 1977 „Surma hinda küsi surnutelt“; 1980 „Metskannikesed“; 1983 „Nipernaadi“; 1986 „Saja aasta pärast mais“; 1989/90 „Regina“; 1993 „Suflöör“. **Osi filmides:** 1966 „Mis juhtus Andres Lapeteusega?“ (Pajuviidik; rež Grigori Kromanov); 1969 „Kevade“ (Lible; rež Arvo Kruusement); 1970 „Varastati Vana Toomas“ (Vana Toomas; rež Semjon Školnikov); 1975 „Indrek“ (Voitinski; rež Mikk Mikiver); 1976 „Suvi“ (Lible; rež Arvo Kruusement); 1984 „Kaks paari ja Üksindus“ (farmer; rež Tõnis Kask); 1985 „Puud olid...“ (Pakk-Rätsep; rež Peeter Simm); 1987 „Tants aurukatla ümber“ (Taavet; rež Peeter Simm); 1989 „Äratus“ (Mõistuse Jaan; rež Jüri Sillart); 1990 „Sügis“ (Lible; rež Arvo Kruusement); 1991 „Vana mees tahab koju“ (Toomas Simmo; rež Tõnis Kask); 1994 „Ameerika mäed“ (Albert; rež Peeter Simm); 1994 „Victoria“ (kirikuõpetaja; rež Jüri Sillart); 1994 „Jüri Rumm“ (vana tallimees; rež Jaan Kolberg); 1995 „Ma olen väsinud vihkamast“ (puusepp; rež Renita Lintrop ja Hannes Lintrop). **Osi teatris:** 1954 „Kevade“ (Joosep Toots; lav Kaljo Kiisk ja Kulno Süvalepp); 1954 „Mahtra sõda“ (Kupja-Prits; lav Ilmar Tammur); 1983 „Anekdoot“ (isa; lav Ago-Endrik Kerge); 1984 „Džinnimäng“ (Martin Weller; lavastuse konsultandid Jaak Allik ja Juhan Viiding); 1985 „Seoses üleminekuga teisele tööle“ (Võbornov; lav Mikk Mikiver); 1987 „Revident“ (linnapea; lav Eino Baskin); 1990 „Jumala soosik“ (Joe Benjamin; lav Eino Baskin); 1992 „Põgenemine“ (Luigi Lapaglia; lav Eino Baskin); 1992 „Mu süda on mägedes“ (Jasper McGregor; lav Kaarin Raid); 1994 „Kirves ja kuu“ (Tiit Potaarik; lav Priit Pedajas).